

A.F.Th. van der Heijden

Het leven uit een dag

2014

DE BEZIGE BIJ

AMSTERDAM

Voor Minchen, voor Totó

L'enfer c'est la répétition

Opgetekend uit een televisie-interview
met Eugène Ionesco

Het Wonderwiel

De oude man droeg een donkere bril, maar hij was niet blind.

‘Ik zie, weet u, een grote liefde voor uw zoon in het verschiet,’ zei hij tegen de jonge vrouw die haar kind de borst gaf. Hij had de iets te luide stem van een hardhorige. ‘Nee, echt, zonder gekheid. Een liefde even onvermijdelijk als... als het treffen van donder en bliksem tijdens een onweer. Hij hier, die schrokop, natuurlijk als de donder gedacht. Dan kan zijn geliefde als het licht optreden.’

Die bril had hij zonder enige noodzaak opgezet, voor de grap: buiten was het nauwelijks minder donker dan het aldoor geweest was, en hier binnen gaven twee schemerlampen een alles-behalve fel licht. De oude man moest zich ver voorover buigen om door de glazen de baby te kunnen zien, als hij tenminste niet voornamelijk naar de borst keek.

‘Ja, u lacht nu wel zo fijntjes. En u denkt: laat hem maar bazelen, die ouwe. Maar ik praat geen onzin, kom nou. Het is niet zomaar een beeld. Want kijk, al *zijn* ze al van elkaar, die twee, nu en in alle eeuwigheid, eerst lijken ze nog van verschillende horizonten te komen. Hoe zal ik het zeggen? Ze zijn twee verschijningsvormen van hetzelfde mysterie, maar ze zoeken elkaar nog. Voor de vorm, zal ik maar zeggen. Bij wijze van paringsdans.’

De vrouw in de leunstoel keek neer op het drinkende kind, dat allerlei keelgeluidjes maakte. Haar wijs- en middelvinger lagen in een strakke V rond de tepel. Soms was aan bollingen op de glanzende huid te zien dat ze wat harder drukte. De baby,

met de ogen nog altijd stijf dicht, zoog al minder heftig dan in het begin.

‘Hij wil er nog niets van weten,’ zei de oude, ‘maar op een onbewaakt moment zal zijn grote liefde aan de horizon staan. Zo doorschijnend, denk u eens in, dat alleen de aderen waarin haar gouden bloed stroomt – voor minder doen we ’t niet – zichtbaar zijn, en dan nog heel kort. Zolang het niet rijmt, is er niets aan de hand. Samenvattend, zij lokt hem met puur licht. En hij... hij roept haar. Wat zeg ik? Hij brult van bronst, laag bij de grond. – Hee, Willy... Willy! Heb je dat verdomde ding nou nog niet gevonden?’

Deze laatste woorden werden op plotseling blaffende toon gericht tot een hoek van het vertrek, waar een kelderdeur open stond.

‘We komen te laat, man. De zon wacht met opkomen echt niet op jou, grote treuzelaar.’

‘Rustig, rustig,’ klonk een versleten stem uit de diepte van de kelder. ‘Hij *moet* hier ergens liggen. Ik zweer het.’ Laden gingen rammelend open en dicht. ‘En verveel mijn dochter en kleinzoon niet zo met je driestuiverspraatjes. Ik heb je wel gehoord, ouwehoer, met je geschmier.’

‘Die man kan, geloof ik, alleen maar onverstaanbaar mompelen. Zoals ik al zei: de jongen antwoordt zijn geliefde. Brullend, zodat de aarde ervan trilt. Telkens wanneer zij zich vertoond heeft, heeft hij zijn woordje weer wat sneller klaar. Hij holt als het ware achter haar aan, en het kan niet lang meer duren of hij haalt haar in. En zij maakt het hem gemakkelijk door vaker te verschijnen. Nu hier, dan daar. In al haar grilligheid. Een beetje springerig. Ze komen alsmaar dichterbij elkaar. Maar, en nu komt het...’

De ander, Willy, kwam uit de kelderruimte te voorschijn met in zijn hand een zonnebril van ouderwets model. Het had een schildpadden montuur. ‘Luister toch niet, schat’ – hij blies het

stof van de glazen, en hoestte – ‘naar wat die ouwe dwaas allemaal te liegen heeft. Ik heb hem dat verhaal de afgelopen nacht al zo vaak horen afdraaien. Tegen wie het maar horen wilde. Altijd hetzelfde deuntje.’

De moeder glimlachte.

‘Nee, nee, luister nou, dit is het bijzondere. Omdat ze niet willen geloven dat ze elkaar al hebben... dat ze twee kanten van hetzelfde verschijnsel zijn... de liefde... maken ze zichzelf en elkaar wijs dat ze pas één kunnen worden door *letterlijk* samen te vallen. Bij voorbeeld door zich gelijktijdig vast te grijpen aan een of ander hoog punt in het landschap. Een kerktoeren. Een hooiberg. Maakt niet uit. Om volledig in elkaar op te gaan zullen ze, zo is de gedachte, iets anders op hun weg moeten vernietigen. Zo vinden ze elkaar, hij en zij, in een boom.’

‘Het is me toch wat,’ zei de oude Willy, en veegde met zijn mouw over de glazen van de zonnebril.

‘Kijk nou ’s wat er gebeurt. Met haar als zijn zwaard boort hij zich, brullend als een leeuw, in die gezonde boom, die tot aan zijn wortels open splijt. Kreunend, kermend zoals alleen levend, saprijk hout kan kreunen en kermen... Dat doet de liefde.’

‘Denk liever om je hart, antiek stuk orakel.’

Inderdaad leek de tirade hem nogal te hebben aangegrepen, want hij zag plotseling grauw, en zijn wangen stonden naar binnen. Met minder bravoure vervolgde hij: ‘In die knellende vork... helemaal daar beneden tussen het geschroeiide hout... nee, dieper nog: tussen de wortels... diep in de grond waar het slachtoffer zich nog vergeefs vast klauwt... ja, daar, in aarde gesmoord, zullen ze elkaar vinden, donder en bliksem.’

‘Een mooie afloop,’ zei Willy. ‘Ik heb nooit een onweer meegemaakt.’

‘En terwijl de twee helften van de boom, vers sap bloedend, ritselend met ieder hun eigen deel van de kruin opzij zakken, zullen de mensen zeggen: “Hoorde je dat? Een inslag...”’

Op dat moment liet de baby zijn moeders tepel uit de mond glijden, hikte, en spalkte wijd de ogen open in de richting van de oude man die gesproken had. Het was al niet meer de blik van een zuigeling.

Het 'antiek stuk orakel' wilde nog wat zeggen, maar zijn vriend snoerde hem de mond. 'Ja, zo is het wel genoeg geweest, boze fee. Lelijke ouwe heks, met je fraaie weersvoorspellingen. Het kan nog generaties duren voordat er onweer komt. Zwartkijker. En dan, wie houdt de boel hier nu op? We hadden al aan het strand kunnen zijn.'

Willy vouwde zijn bril open en hield hem tegen het licht van een schemerlamp. In het linkerglas zat een web van barsten.

'Wou je daarmee de zon zien opkomen?' vroeg de ander misprijzend. 'Ik denk dat je 'm dan gepeld ziet. In partjes.'

'Nou, voortgemaakt nu maar, ouwe zeur.'

Toch bleven de twee nog een poos met oudemannenverteiding naar het kind staan kijken, misschien omdat ze wisten dat het bij hun terugkeer, *als* ze terugkeerden, al nauwelijks meer een kind zou zijn.

'Hij kijkt me aan als een wijzer mens,' zei de grootvader, eerder spijtig dan trots.

Nu pas begon de moeder te praten, op ietwat klaaglijke toon. 'Is het al voorbij, denkt u? Mijn borsten zijn nog zo zwaar...'

Maar ze waren leeg.

'Hij is flink gegroeid ook,' zei Willy's vriend. 'Tegen dat we terug zijn, gaat hij al naar school. Hoe heet hij eigenlijk?'

'Ben,' zei de grootvader.

'Benny,' corrigeerde de moeder.

'Dit is een generatie die geen duisternis zal kennen,' zei Willy. 'Tenzij op hoge leeftijd.'

'Een generatie van de zon,' beaamde de ander. 'Kom, wij gaan ook ons deel opeisen.'

'Ja, want meer dan een deel zal er wel niet voor ons weggelegd zijn.'

‘Als het te lang gaat duren,’ zei de vrouw tegen haar vader, ‘kom dan terug. Zon of geen zon. Ik wil je nog zien.’

Zij bedekte de borst, die even bleek zag als de rest van haar huid. Zij was immers in het holst van de nacht geboren...

Willy kuste zijn dochter. ‘En kom ik niet levend terug, jij hebt de sleutel van de kluis. Dag, mijn kleine Ben. Wat ben je groot geworden.’

Het jongetje liet een boertje (maar harder dan zuigelingen doen), en keek de twee mannen beurtelings verbaasd aan. Toen begon het zacht te huilen. De moeder drukte met haar duim de bovenlip van haar zoontje omhoog. Hier en daar brak iets vormeloos wittigs door het tandvlees. ‘Groeien is ook een vorm van vernielen,’ zei ze somber.

‘Er is geen houden aan. Sterkte, kind.’

De twee ouden daalden via de korte buitentrapp af naar de straat.

‘Zie je dat? Sinds ik je open deed, is de hemel alweer wat lichter geworden.’

‘Welnee, dat denk je maar. Zo snel gaat dat niet. Je merkt geen verschil.’

‘Jij niet, met die idiote bril op. Ik toevallig wel.’

De ander zette zijn zonnebril af. ‘Ja, nu ik die donkere glazen niet meer voor heb, moet het wel dat... relatief gesproken...’

Terwijl ze zo liepen te stechelen, elkaar regelmatig bij de elleboog grijpend zoals oude mannen doen, begon verderop in een boom heel schel een vogel te fluiten. Vrijwel onmiddellijk antwoordde een tweede, in de kruin vlak boven hun hoofd, nog scheller. Daarmee leek het sein gegeven voor alle vogels in de buurt om van zich te doen spreken. De straat, met zijn bomen en gietijzeren trappen, was veranderd in een orgel van de allerschrilste pijpen.

De beide mannen, stilstaand, zagen elkaars ogen nat worden. Dit hadden ze sinds hun vroege jeugd niet meer gehoord, en

destijds klonk het bovendien heel anders – omfloerster, berustender – want het was toen zomeravond geweest. Om zo min mogelijk van de wereld te missen waren zij laat gaan slapen, en vroeg opgestaan.

Veel mensen stonden in de deuropening van hun huizen, vaak met blinkende ogen, hoofdschuddend omhoog kijkend naar die dichte kruinen zo vol leven, zonder dat er een vogel te zien was. Boven en achter de bomen hing nog zwaar, zwaarder nu, de stilte van de nacht. De twee zetten hun tocht voort, zwijgend.

Het waren vrijwel uitsluitend oude mannen die zich, alsof ze het zo afgesproken hadden, de brug over repten naar het andere stadsdeel, dat een strand had op het zuidoosten. In hun opwindning stoorden zij zich niet aan de auto's, die omspoeld als ze zich zagen door zoveel voetgangers noodgedwongen stapvoets gingen rijden. Sommige zeer ouden lieten zich door stramme generatiegenoten in rolstoelen naar de overkant duwen. Een enkeling zakte al op de brug in elkaar, en werd mee terug het stadscentrum in genomen door een goedhartige automobilist, of stierf hoog boven de rivier zonder het wonder te hebben mogen meemaken.

Op het strand bij de kermis, daar dromden ze samen. Rolstoelen liepen vast in het zand, dat grijswit en geblutst oplichtte in het ochtendduister. Hier en daar lagen al donkere gestalten op de grond, sommige stijf uitgestrekt, andere verkrampt ineengerold, een enkeling nog levend op zijn knieën, zacht jammerend, van pijn of van spijt.

‘We zijn er,’ hijgde de oude Willy, de hand aan het hart.

‘We hebben het gehaald,’ beaamde zijn vriend, eveneens hoorbaar buiten adem.

Aan hun voeten fluisterde de oceaan van een continent aan de overkant, waar al ongeveer een generatie lang de zon moest schijnen. Links in de verte zorgde een uitloper van het langwer-

pige eiland voor vaagheid, maar meer naar rechts, pal voor ze uit, strekte de einder van de zee zich onder de lichte hemel recht en scherp en matglanzend uit als het lemmet van een mes.

‘Dit is al zo mooi... en straks...’

Vlkbij zakte een man niet veel ouder dan zij met een zachte klacht in elkaar. Op zijn knieën in het zand rukte hij, uit benauwdheid kennelijk, aan zijn das en boord, zo heftig dat de knoopjes in het rond sprongen. Tot aan zijn navel ontbloot rolde hij op zijn rug, het hoofd naar het oosten. ‘Het geeft niet,’ murmelde hij nog, lag toen stil. Willy en zijn vriend waren te zeer in de ban van het wonder om er veel aandacht aan te schenken.

Toen zij hun benen stijf voelden worden van het lange staan, en hun ogen, die alleen aan duisternis en elektrisch licht gewend waren, begonnen te prikken van het turen naar de horizon, besloten zij wat over het strand op en neer te wandelen. Willy wees zijn vriend op het reuzenrad, waar ze als jongemannen voor het laatst in gezeten hadden, met hun meisjes.

‘Ja,’ zei de ander, ‘ze hadden de lichtjes van dat ding net aangedaan. Cirkels van lampjes in allerhande kleuren...’

‘Maar echt donker was het nog niet...’

‘Nee. Als je boven was, kon je aan gele dampen en rode slierten zien waar de zon was verdwenen. Het deed me nog het meest aan een moeilijk helende wond denken. En dat *was* het natuurlijk ook.’

‘Niet lang na dat ritje ben ik getrouwd. Jij iets later, als ik me goed herinner. Gekust was er in elk geval in de gondel al.’

‘Ik geloof dat het ook toen nog niet helemaal donker was. Bij mijn huwelijk, bedoel ik.’

Het ‘wonderwiel’ stond daar nu hoog en roerloos met zijn front naar het oosten, als een enorme schotel opgericht om het eerste licht van de zon op te vangen.

Toen het eindelijk zo ver was, lag het strand bezaaid met de

lichamen van stervenden en gestorvenen, onder wie velen een zonnebril in de hand klemde. De overlevenden, verre in de minderheid, hadden weinig kracht meer. Voor zover er nog beweging in ze zat, bewogen ze zich uiterst langzaam voort, vaak steunend op elkaar, zonder dat de een de ander nog steun te bieden *had*. Voeten sleepten door het zand. Wie niet aan een hartverlamming stierf, plotseling, kwijnde langzaam maar zeker weg, alleen nog op de been gehouden door de hoop op een glimp van het wonder.

De zon had al zoveel rode en gouden signalen vooruit gezonden, die werden vastgehouden door dunne wolkbanken, dat moeilijk viel uit te maken wat nog spiegeling en wat al echt was. Willy, stokoud nu, met vermoeide blik door zijn oogharen turend, signaleerde het hemellichaam als eerste.

‘Hij komt...! Daar is hij...!’

Hij had boven zijn macht geschreeuwd. Vervolgens moest hij de tranen uit zijn ogen vegen, om goed te kunnen zien of er niet te vroeg gejuicht was. Nee, hij had het bij het rechte eind, en meer oude mannen verhieven met hun laatste adem hun stem, druk gebarend. In snellere opeenvolging vielen ze nu ook neer, en stierven zonder verder misbaar.

Zo lag ook Willy’s vriend opeens dood aan zijn voeten, maar geen enkele emotie, ook niet de angst voor de eigen dood, kon het nog winnen van het schrijnend geluksgevoel teweeggebracht door de geboorte van het hemellichaam dat zijn leven lang voornamelijk een mythe was geweest. Zelfs de maan, aldoor als ‘nieuw’ omschreven, had niet van de zon kunnen getuigen, en was zelf nog altijd een mythe.

Wat Willy er tot nu toe van waarnam, deed hem nog het meest denken aan de ronding van het roodgloeiende hoefijzer dat hij lang geleden, als kind, in de tang van een smid had gezien. Het was achter in een donkere werkplaats. Het gebogen ijzer siste bij aanraking met het koude aambeeld...

Het smeden van het hoefijzer daar aan de horizon ging zonder slagen van metaal op metaal. Alleen het gefluister van de zee was te horen. Willy zette gauw zijn donkere bril op, maar dat kleine partje zon had al een donkerblauwe vlek op zijn netvlies gebrand, die niet meer wilde wegtrekken. Een hoefijzer, ach... Willy was al bezig alles te verkleinen naar beelden uit zijn vroegste jeugd. Terwijl hij, zomaar vanzelf, zonder plotselinge pijn, meer uit slapte, door de knieën ging, waarbij hij half om zijn as draaide, zag hij dat het reuzenrad met zijn spaken en webachtige dwarsverbindingen inderdaad het nog zwakke rode licht ving. Maar het enige wat hem nog interesseerde, en deed glimlachen tot in de dood, was dat het 'wonderwiel' hem deed denken aan zo'n papieren waaiertje, dat de volle 360° kon worden uitgevouwen, en lang geleden hier in zijn sorbet stak.

De bril was van zijn hoofd in het zand gegleden, en lag met zijn glazen naar het oosten gekeerd. Het web van scherven kaatste het zonlicht in mozaïekachtige fragmentjes terug.

‘Niets wordt twee keer uitgelegd’

Terwijl de moedermelk langzaam in hem verteerde, ging hij naar school, de jonge Wult.

Het was halfacht in de ochtend van wat waarschijnlijk tot het einde toe een vlekkeloze zomerdag zou blijven, toen zijn moeder hem naar het grote gebouw bracht. Ze hadden eerst de zon in de rug, en Benny zag hun schaduwen langgerekt over het asfalt schuiven, de hare nog eens drie keer zo lang als die van hemzelf. Het leek al aardig warm, maar waar ze, in een zijstraat, door de schaduw van een hoog gebouw heen moesten, kon de jongen tegen zijn blote benen de koelte nog voelen, alsof die door de steenmassa werd uitgestoten.

Zijn moeder leidde hem bij de hand, en ook die verbintenis was in het monsterlijke complex van schaduwen vastgelegd. Zij had hem een kleine schooltas op de rug gebonden, met daarin, behalve de nieuwe cahiers, een appel die hinderlijk tussen zijn schouderbladen drukte. Het gezicht van de vrouw stond ernstig en een beetje bedroefd, maar als ze merkte dat het jongetje naar haar opkeek, lachte ze op hem neer.

‘Vind je het fijn om naar school te gaan?’

‘Ja.’ Hij zei het zonder overtuiging.

Bij het inslaan van een volgende zijstraat, in noordelijke richting, draaiden de schaduwen weer opzij, en even later gingen ze op in de veel massievere schaduw van een huizenrij. Koelte. Het zonlicht (en Benny zag hoe de witblonde haartjes van zijn armen zich oprichtten) viel pas weer zwaar en warm op ze toen de huizenrij werd onderbroken door een bouwput, waaruit

roestige pinnen de hoogte in staken. Alle mannen daar beneden droegen gele helmen.

In de straat aan het eind waarvan het schoolgebouw lag, gleden de schaduwen weer lang en recht voor moeder en zoon uit, en dat gaf Benny een vertrouwd gevoel. Met die zwarte vlek voor haar voeten was de vrouw veel meer aanwezig.

Bij de poort waar zij afscheid namen, wist de moeder zich niet langer goed te houden. Doordat zij naar de kleine jongen voorover gebogen stond, kwam de traan uit haar rechterooghoek op de linkerwang terecht, en ook de andere traan ging de verkeerde weg; zij kruisten elkaar even onder de neuswortel. Benny was zo in beslag genomen door dit wonder van kruisende tranen, dat hij vergat met haar mee te huilen.

‘Zul je goed opletten? Niets wordt twee keer uitgelegd.’

Ze kuste hem. Hij proefde het zout van haar natte gezicht. Toen zij zich, met een hand in haar rug, weer opgericht had in het volle zonlicht, zag Benny dat er witte haren door haar bruine kapsel liepen. Tijdens de wandeling waren ze er nog niet geweest: ze moesten onder het afscheid nemen net als die gril-lige tranen uit haar hoofd geschoten zijn. Zij bleef natuurlijk zijn mooie moeder, maar toch maakte het hem treurig, dat weerbarstige wit, en nu hilde hij zelf, met tranen die recht naar beneden gingen. Zij liep al weg, de zon tegemoet, haar schaduw als een trage sleep achter zich aan, maar draaide zich gauw weer om, en was in enkele stappen bij de jongen terug. Zij knielde voor hem neer, greep zijn schouders, waar de punten van de boekentas bovenuit staken.

‘Ach, laat me je nog eens goed bekijken, zoals je nu bent. Straks, wanneer je thuis komt, ben je groot en moet je al bijna in dienst... Zul je dan niet schrikken van dat oud geworden moedertje?’

Benny Wult kwam in een klas met een heleboel kinderen van ongeveer zijn leeftijd, allemaal geboren bij het aanbreken van de dag.

Ze leerden hem *alles*, in de loop van de ochtend. Lezen, schrijven, rekenen. Het begon allemaal heel eenvoudig, maar de stof werd steeds ingewikkelder. En ‘niets werd een tweede keer uitgelegd’. De leraren wisselden elkaar af. Soms stierf er een. In de pauze at Benny zijn appel.

Geologie legde hem uit hoe, onvoorstelbaar lang geleden, de nog kneedbare aarde van eivormig steeds peervormiger was geworden, en hoe uiteindelijk de kop van de peer had losgelaten om hogerop de maan te vormen.

‘Op de bodem van wat later, kinderen, de grote oceaan is geworden,’ lichtte de leraar toe, ‘zijn nog altijd de sporen zichtbaar van deze scheuring. Van dit dramatische... eh... baringsproces, om zo te zeggen. De wond is nooit helemaal geheeld. Er zit daar nog steeds te veel *speling*, om zo te zeggen, in de korst. En dat veroorzaakt van tijd tot tijd die dramatische aardverschuivingen. Maar hoe dramatisch ook, voor de mensen van wie het leven met de nacht samenvalt, staat de maan daar als een lamp, een baken, een teken van troost, een bewijs dat er wel degelijk een zon bestaat, al is het aan de andere kant van de wereld... Dat gaat natuurlijk niet op voor de voorvorige generatie, die dramatisch genoeg onder “nieuwe maan” heeft moeten leven. In de meest afgrondelijke melancholie. Maar daarover kan mijn collega van de geschiedenislessen jullie vast meer vertellen.’

In de loop van de ochtend groeide Benny’s lichaam met zijn kennis mee. Tot drie, vier keer toe moest hij net als zijn klasgenoten om een grotere maat schooluniform vragen. Maar hij leek ook, groter wordend, uit zijn *huid* te barsten. Eerst had hij, in zijn kleinejongensvoorstelling, die rimpelige uitloper daar

beneden aan zijn buik, verklaard als een soort rekbaar reservegedeelte van zijn vel. Toen hij zich, tegen het eind van zijn schooltijd, nog eens afzonderde, en ditmaal niet om zijn water kwijt te raken, bleek de huid daar zich inderdaad te rekken, maar anders dan hij verwacht had. Turend langs zijn lichaam keek Benny verontrust neer op zo iets als de sleetse plek in een mouw, waar de elleboog doorheen steekt. Hij had dus nog een geheim lichaam vlak onder de huid, dat in opstand kon komen, en niet meer in zijn vel paste.

Waarschijnlijk was Benny er te vroeg bij, vroeger dan zijn leeftijdgenoten, want pas een hele poos na zijn ontdekking begon de leraar biologie over de ‘voorbereiding van het menselijk lichaam op de voortplanting’.

De daad die daarmee verbonden was werd met nadruk als iets eenmaligs en onherhaalbaars voorgesteld, – wat Benny niet verbaasde, want alle belangrijke verschijnselen in zijn leven hadden zich tot nu toe maar één keer voorgedaan, en niets wees erop dat ze zich zouden herhalen. (Behalve het eten, straks, na zijn diensttijd ongeveer – maar dat was eigenlijk al een heel ander verschijnsel dan de borstvoeding waarmee zijn leven begonnen was.)

Het kwam erop aan, volgens de verlegen leraar, ‘zich niet voortijdig te vergieten’.

‘Voor de man geldt in het algemeen dat na de eerste lozing van het zaad, of dit nu tijdens het samenzijn met een vrouw of in eenzaamheid gebeurt, de sexuele functies afsterven, verschrompelen. Een herhaling van de daad is nagenoeg uitgesloten. Natuurlijk zijn er, biologisch gesproken, uitzonderingsgevallen bekend... maar als regel... enfin. Voor de vrouw geldt dat zij ten hoogste één keer zwanger kan worden, vaak van een tweeling of drieling. Na de zwangerschap zal blijken dat zij sexueel niet meer functioneert. Dat is overbodig geworden. Het is niet uitgesloten dat zij de lustgevoelens die het de man

moeten vergemakkelijken haar te bevruchten al vaker heeft ervaren. Maar hebben die eenmaal geresulteerd in een orgasme, dat in intensiteit niet onderdoet voor dat van de man, dan zullen haar seksuele functies voortijdig afsterven. Verschrompelen. Letterlijk verdrogen. Men zou kunnen stellen dat het orgasme de seksualiteit *verzengt*. De lust keert niet meer terug.’

Een jongen wat ouder dan Benny vroeg het woord. ‘Meneer, ik heb horen vertellen over een vrouw, erg jong nog en al moeder, die later nog gemeenschap heeft gehad met een man.’

‘Dan kan het niet anders dan een brute penetratie zijn geweest. Bij een vrouw in haar omstandigheden rest geen enkel lustgevoel. Geen enkel vermogen om aan de daad mee te werken. Voor de betrokken man een soort seksuele zelfmoord bovendien, want hij heeft zijn zaad vergoten in een onvruchtbaar geworden lichaam. – Nog andere vragen?’

Dezelfde jongen vroeg, en Benny was jaloers op zijn vasthoudendheid: ‘Meneer, ik heb veel horen praten over liefde en dat soort dingen... de verliefdheid die aan zo’n daad als door u bedoeld kan voorafgaan... Is het mogelijk, wil ik u vragen, dat zo’n verliefdheid ook daarna... na die daad, bedoel ik... daarna nog...’

‘...stand houdt, bedoel je, ondanks de verschrompelende seksuele vermogens?’

‘Ja, meneer, dat bedoel ik.’

Er klonk gezoem van stemmen in de klas. De leraar liep, over zijn kin wrijvend, voor de banken heen en weer. ‘Er zijn gevallen bekend, inderdaad, van paren bij wie de verliefdheid de liefdesdaad enige tijd overleefde. Een erg ongelukkige disharmonie tussen de natuur en iets specifiek menselijks. Maar nooit voor lang. Want op den duur bloedt het wederzijdse verlangen, dat noodzakelijk onvervuld blijft, vanzelf dood. En daarmee de rancune jegens de onherhaalbaarheid van de liefde. Hoe dan ook, het blijven uitzonderingen. Heb ik hiermee... eh, wie vroeg dat ook weer?’

‘Ik, meneer.’

‘Heb ik hiermee je vraag voldoende beantwoord?’

‘Jawel, meneer. Dank u wel, meneer.’

Erg van harte, zag Benny aan het gezicht van de jongen, kwam het er niet uit. Hij bleef stuurs – geschokt, leek het wel – voor zich uit zitten kijken.

Soms, wanneer ze in de pauze tussen twee opeenvolgende vakken het schoolplein op mochten, bleken aan de overkant van de straat oude huizen afgebroken en nieuwe en hogere in aanbouw. Ook de nieuwe verouderden snel, in de loop van die ochtend, en werden gesloopt en vervangen door nog hogere. De school gold inmiddels als het oudste gebouw van de buurt, en dat was te zien aan het donkerbruin van de stenen, het mos in de voegen, het gras dat uit scheuren puilde.

De leerlingen waren zo gewend geraakt aan de bouwgeluiden, dat hun aandacht onder de lessen er niet door werd afgeleid.

Het zonlicht, dat in het begin vrijwel horizontaal door de hoog aangebrachte ramen de klas in had geschenen, was op de tegenoverliggende muur gedurende Benny’s schooltijd onmerkbaar gedaald. Een jongen die vlak bij de wand zat waarop de zon het kruisvormige spantwerk van een raam projecteerde, had op het gesausde behang in potloodstreepjes de opeenvolgende zonnestanden aangegeven. Omdat het hemellichaam niet loodrecht steeg maar schuin omhoog naar het zuiden reisde, was de tekening een soort trapje geworden, neerwaarts leidend naar de hypothetische streep die, getrokken door de leraar astronomie, het einde van hun schooltijd aangaf.

Toen het zonlicht deze eindstreep, die zich nog net boven de plint bevond, bijna bereikt had, verscheen als laatste leraar een priester. Hij had de opdracht alles wat ‘de jongelui’ tot nu toe geleerd hadden ‘in een metafysisch perspectief te plaatsen’, zoals hij het uitdrukte.